

**Sprawozdanie z realizacji Programu polityki
senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023**

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZAŁOŻENIA.....	5
REALIZACJA PROGRAMU.....	6
1. Wspieranie Seniorów wymagających częściowej pomocy w codziennym funkcjonowaniu. _____	6
2. Wspieranie Seniorów wymagających całodobowej opieki. _____	10
3. Aktywizacja społeczna i zawodowa Seniorów. _____	11
4. Wspieranie kadr zajmujących się pomocą osobom starszym. _____	13
5. Wspieranie opiekunów osób starszych. _____	19
6. Integracja Seniorów ze środowiskiem dzieci i młodzieży. _____	21
7. Diagnoza społeczna zielonogórskich Seniorów. _____	22
III. PODSUMOWANIE _____	24
IV. WYKAZ REALIZATORÓW I PARTNERÓW PROGRAMU.....	28

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

WSTĘP

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*, który nakłada na gminę obowiązek uchwalania programów osłonowych, uchwałą nr IV.78.2019 z 29 stycznia 2019 r. Rady Miasta Zielona Góra przyjęto Program polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra na lata 2019 – 2023 zwany dalej Programem. Sprawozdanie z realizacji Programu pozwoliło na uzyskanie informacji o stanie realizacji celów operacyjnych programu.

Sprawozdanie z realizacji Programu zostało opracowane w oparciu o dane otrzymywane od instytucji, placówek i organizacji działających na terenie Miasta Zielona Góra. Wykaz podmiotów realizujących Program znajduje się w rozdziale IV sprawozdania.

ZAŁOŻENIA

Program był spójny z najważniejszymi zewnętrznymi dokumentami strategicznymi, zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym. Na poziomie krajowym Program podzielał przyjęte 24 grudnia 2013 r. uchwałą Nr 238 Rady Ministrów Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce 2014-2020. Na poziomie wojewódzkim dokument wykazywał spójność z Wojewódzkim Programem na rzecz Osób Starszych przyjętym załącznikiem do uchwały nr 231/3189/17 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 13 grudnia 2017 roku oraz ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020 przyjętą przez Sejmik Województwa Lubuskiego w dniu 24 marca 2014 roku. Na poziomie lokalnym dokument wpisywał się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Zielona Góra na lata 2012-2020 przyjętej uchwałą nr XXXIX.314.2012 Rady Miasta Zielona Góra w dniu 20 listopada 2012 roku, w której jednym z celów było wsparcie osób w podeszłym wieku oraz ich otoczenia. Wpisuje się również w obecnie obowiązującą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Zielona Góra na lata 2021 – 2030.

Adresatami bezpośrednimi Programu byli Seniorzy – mieszkanki i mieszkańcy Miasta Zielona Góra, którzy ukończyli 60 lat. Adresatem pośrednim było najbliższe otoczenie Seniorów i społeczność Miasta Zielona Góra.

Celem strategicznym Programu była poprawa jakości życia mieszkańców Zielonej Góry w wieku powyżej 60 lat. Poprawa jakości życia Seniorów definiowana w Programie, rozumiana była jako polityka społeczna zmierzająca do poprawy stopnia zaspokojenia potrzeb materialnych i niematerialnych — między innymi spełniania standardów lub realizacji wartości: zdrowotnych, stosunków i więzi społecznych, dostępu do dóbr kultury, poziomu kooperacji i integracji społecznej. Założono, że cel strategiczny będzie realizowany w oparciu o następujące cele operacyjne:

1. Wspieranie Seniorów wymagających częściowej pomocy w codziennym funkcjonowaniu.
2. Wspieranie Seniorów wymagających całodobowej opieki.
3. Aktywizacja społeczna i zawodowa Seniorów.
4. Wspieranie kadr zajmujących się pomocą osobom starszym.
5. Wspieranie opiekunów osób starszych.
6. Integracja Seniorów ze środowiskiem dzieci i młodzieży.
7. Diagnoza społeczna zielonogórskich Seniorów.

REALIZACJA PROGRAMU

Poniższa część sprawozdania stanowi opis realizacji programu według celów operacyjnych i wyznaczonych w ramach tych celów zadań.

1. Wspieranie Seniorów wymagających częściowej pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

Wspieranie Seniorów wymagających częściowej pomocy w codziennym funkcjonowaniu to przede wszystkim świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoby starszej oraz zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia dziennego. Jednostką Miasta Zielona Góra świadcząca usługi opiekuńcze jest Centrum Usług Opiekuńczych. Do roku 2021 liczba osób objętych usługami utrzymywała się na podobnym poziomie, po spadku w 2022 r., nastąpił wzrost w stosunku do stanu z lat 2019 – 2021. Liczba godzin usług opiekuńczych w okresie sprawozdawczym oscylowała między 77 tysięcy a 87 tysięcy rocznie. W latach 2019 – 2023 Usługami opiekuńczymi objęto 1 814 osób, w dni wolne od pracy usługami opiekuńczymi objęto 68 osób a liczba świadczonych godzin usług opiekuńczych wyniosła 418 770.

W latach 2022 - 2023 usługi opiekuńcze świadczone były również przez Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów w ramach projektu „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w dni wolne od pracy wzrasta. Nadal jest to jednak mały odsetek ogólnej liczby osób objętych usługami.

Bardzo duże znaczenie w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu Seniorów ma działalność dziennych domów pobytu i klubów Seniora. Spotkania w placówkach pozwalają przezwyciężyć depresję, izolację i bezradność, które mogą towarzyszyć w życiu codziennym osób starszych. Spotkania dają poczucie bezpieczeństwa, zmniejszając dyskomfort ograniczeń psychofizycznych związanych z wiekiem i złym stanem zdrowia oraz aktywizują. W latach 2019 – 2023 osoby starsze wymagające częściowej pomocy w codziennym funkcjonowaniu mogły korzystać bezpłatnie z ośrodków dziennego pobytu takich jak:

- Dom Dziennego Pobytu „Retro” mieszczący się na ul. Reja 8 w Zielonej Górze, który był integralną częścią działalności Centrum Usług Opiekuńczych. W 2022 roku Dom został przekształcony w Dzienny Dom Senior+ w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2022 Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. DD Senior+ rozpoczął działalność w 2023 roku,
- Dzienny Dom „Senior-Wigor” (Os. Pomorskie 28) utworzony w ramach Programu Wieloletniego „Senior- Wigor” na lata 2015-2020 Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

- Dzienny Dom Pobytu „Dom Życie” w Zielonej Górze utworzony z inicjatywy Fundacji Ewy Minge „Black Butterflies”,
- ośrodek wsparcia dziennego przy ul. Prostej 47 a utworzony w 2020 roku przez Ośrodek Integracji Społecznej w ramach projektu unijnego „Poznaj nowy świat dla seniorów”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Dom Dziennego Pobytu (ul. Prosta 47) utworzony w 2021 roku w ramach wspólnego projektu Stowarzyszenia Ośrodek Integracji Społecznej i Miasta Zielona Góra „Razem dla Zielonej Góry”,
- Dom Sąsiedzki przy ul. Kościelnej 9/10 w Zielonej Górze, który powstał w 2022 roku w ramach partnerstwa Grupy „Alivio” Spn.S z Chrześcijańską Fundacją Rozwoju Osobistego RONDO i parafią p.w. Św. Jadwigi Śląskiej.

Seniorzy mogli skorzystać także z odpłatnych usług świadczonych w Dziennym Domu Pobytu „U Pana Boga za piecem” prowadzonym przez Zgromadzenie siostr św. Elżbiety oraz w Dziennym Domu Pobytu „Alternatywy – Aktywna Przestrzeń Seniora” prowadzonym przez Spółdzielnię Socjalną „Alternatywy”.

Aktywni i samodzielni Seniorzy, którzy nie wymagali świadczenia usług opiekuńczych mogli korzystać z oferty klubów seniora:

- Popołudniowy Klub Seniora prowadzony przez Centrum Usług Opiekuńczych,
- 2 kluby przy ul. Prostej 47 oraz ul. Stary Kisielin-Pionierów Lubuskich 53 prowadzone przez Ośrodek Integracji Społecznej,
- Klub „Senior+” przy Polskim Komitecie Pomocy Społecznej, od 2023 roku Klub Seniora „Wrzos”,
- Klub Seniora prowadzony przez Fundację „Możesz Inaczej”,
- Kluby Seniora przy 5 zielonogórskich parafiach w ramach Parafialnych Zespołów Caritas,
- Harcerski Klub Seniora prowadzony przez Związek Harcerstwa Polskiego,
- Klub Seniora „Relaks” prowadzony przez Fundację Centrum Przedsiębiorczości i Innowacji 50+,
- Klub Seniora „Promyki” przy Bibliotece Publicznej.

Ważną formą pomocy osobom starszym było dostarczanie posiłków do osób w trudnej sytuacji życiowej, które ze względu na wiek, niepełnosprawność nie mogą skorzystać z pomocy w formie ciepłego posiłku w jednej z prowadzonych przez Miasto lub na zlecenie Miasta stołówek. W latach 2019-2020 obiady były dostarczane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej w Zielonej Górze. W latach 2021-2023 obiady dla podopiecznych dowozili pracownicy Centrum Usług Opiekuńczych oraz Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej. W okresie sprawozdawczym liczba osób korzystających z tej formy pomocy systematycznie rosła, w 2019 r. wynosiła 40 osób a w 2023 r. 80 osób.

W 2020 roku Miasto Zielona Góra przystąpiło do ogłoszonego w październiku ogólnopolskiego programu „Wspieraj Seniora”. Celem programu było zapewnienie wsparcia seniorom, którzy zgodnie

z zaleceniami w stanie epidemii Covid-19 pozostali w domach. Pomoc polegała na dostarczaniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny i ochrony osobistej. Wsparcie w ramach Programu we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej organizowali wolontariusze Lubuskiego Oddziału Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża.

W 2021 r. realizatorami programu byli pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze, którzy podobnie jak w roku poprzednim dostarczali Seniorom zakupy pierwszej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny oraz pomoc w zakupie leków. Łącznie wsparciem objęto 396 osób w tym 336 osób, to osoby w wieku 70 lat i więcej.

W 2022 roku Program „Wspieraj Seniora” zmienił swoją nazwę na „Korpus Wsparcia Seniorów” i rozszerzył zakres pomocy. Celem Programu zostało zapewnienie usługi wsparcia osobom w wieku 65 lat i więcej. Beneficjentami Programu byli Seniorzy, którzy ze względu na stan zdrowia mieli problemy z samodzielnym funkcjonowaniem - osoby prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkające z osobami bliskimi, które nie były w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

W ramach Modułu I ww. Programu dostarczano Seniorom zakupy obejmujące artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki ochrony osobistej. Koszty zakupów były pokrywane przez Seniorów. Pomagano również w umawianiu wizyt lekarskich.

Ponadto w ramach Modułu II ww. Programu przekazano Seniorom bezpłatne opaski bezpieczeństwa – Teleopaski wyposażone w następujące funkcje: przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS, detektor upadku, czujnik zdjęcia opaski, lokalizator GPS, komunikacja z centrum usługi i opiekunami, monitorowanie podstawowych czynności życiowych. Miasto Zielona Góra zakupiło 274 Teleopaski wraz z abonamentami, a dodatkowe 30 sztuk otrzymało bezpłatnie. Dostęp do tzw. „opieki na odległość” przyczynił się do poprawy poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób korzystających z Programu. Największe zapotrzebowanie można było zaobserwować w 2021 roku. Z uwagi na pandemię covid – 19 osoby starsze i samotne decydowały się na pozostanie w domu i korzystanie z pomocy wolontariuszy.

Od roku 2020 Miasto Zielona Góra realizowało rządowy Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”. Celem Programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako ogólnodostępnego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i ograniczenie skutków niepełnosprawności przy wykonaniu codziennych czynności oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu. Program służy również wsparciu osób z niepełnosprawnością w podejmowaniu aktywności społecznej. Beneficjentami usługi są osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Bezpośrednimi realizatorami Programu na terenie Zielonej Góry były jednostki miejskie: Centrum Usług Opiekuńczych i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a także organizacje pozarządowe: Spółdzielnia Socjalna „Zielone Oko”, Grupa „Alivio” Spn. S, Spółdzielnia Socjalna „Alternatywy” oraz Spółdzielnia

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

Socjalna „Zakład Aktywności Zawodowej”. Znaczną część beneficjentów stanowiły osoby w podeszłym wieku. Program realizowany był również w latach 2021 – 2023. W roku 2021 realizatorami były jednostki miejskie: Centrum Usług Opiekuńczych i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a także organizacje pozarządowe: Spółdzielnia Socjalna „Zielone Oko”, Grupa „Alivio” Spn. S., oraz Spółdzielnia Socjalna „Zakład Aktywności Zawodowej”. Z tej formy wsparcia skorzystało 208 osób, z których znaczną część stanowiły osoby w podeszłym wieku. W 2022 r. do realizatorów Programu dołączyła Spółdzielnia Socjalna „Alternatywy”. Z tej formy wsparcia skorzystały 173 osoby powyżej 60 roku życia. W 2023 r. realizatorami programu były jednostki miejskie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Centrum Usług Opiekuńczych oraz organizacje pozarządowe: Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego czerwonego Krzyża, Spółdzielnia Socjalna „Alternatywy”, Spółdzielnia Socjalna „Zielone Oko”. Ze wsparcia jednostek miejskich skorzystało 98 osób powyżej 60 roku życia.

Seniorzy będący w trudnej sytuacji w latach 2019 - 2023 otrzymywali w okresie świątecznym paczki zawierające głównie artykuły żywnościowe, kosmetyki, środki higieniczne. Paczki przekazywały m.in.:

- Centrum Usług Opiekuńczych
- Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Stowarzyszenie „Ludzie dla Ludzi” Mecenatek Złotego Serca,
- Polski Czerwony Krzyż.

Na terenie Miasta Zielona Góra działają również 3 środowiskowe domy samopomocy, udzielające wsparcia osobom przewlekle psychicznie chorym, z niepełnosprawnością intelektualną, osobom wykazującym inne przewlekle zaburzenia psychiczne oraz osobom ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi. Środowiskowy Dom Samopomocy nr 1 i 2 działają przy ul. Jacka Kaczmarskiego 2, a Środowiskowy Dom Samopomocy nr 3 „Arkadia” działa przy ul. B. Głowackiego 8B.

W okresie sprawozdawczym Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 2 był dwukrotnie rozbudowywany – w 2020 i 2022 roku. Obie inwestycje miały na celu zwiększenie powierzchni użytkowej ŚDS. W 2020 roku dobudowano jedno dodatkowe pomieszczenie, natomiast w 2022 roku, oprócz powiększenia istniejącego budynku o ok. 63 m², przeprowadzono także zmiany w układzie pomieszczeń i utworzono wejście pozbawione barier architektonicznych. Dzięki inwestycji z 2022 roku, możliwe było stworzenie brakujących toalet dla uczestników, zapewnienie odpowiedniej dostępności architektonicznej i poprawę warunków użytkowych budynku – wydzielono wewnętrzny korytarz, który odseparował od siebie pomieszczenia przechodnie. Rozbudowa obiektu pozwoliła na zwiększenie liczby miejsc w ŚDS Nr 2 z 25 do 30.

1 grudnia 2019 r. utworzono Środowiskowy Dom Samopomocy nr 3 „Arkadia”. Inwestycja objęła modernizację parteru budynku przy ul. Głowackiego 8B w Zielonej Górze, o powierzchni około 340 m², zajmowanego dotychczas przez Ośrodek Terapii Zajęciowej „Arkadia” prowadzony przez

Centrum Usług Opiekuńczych. ŚDS jest przeznaczony dla 30 osób z niepełnosprawnością intelektualną i osób z zaburzeniami psychicznymi w tym osób z niepełnosprawnością ruchową. Utworzenie ŚDS Nr 3, miało na celu budowanie sieci oparcia społecznego i przygotowywanie osób z niepełnosprawnościami do życia w społeczeństwie oraz codziennego funkcjonowania (w szczególności zwiększaniu zaradności i samodzielności życiowej), a także ich integracji społecznej. W placówce osoby te mogą otrzymać częściową opiekę i pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. W ostatnim kwartale 2023 r. do Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego został złożony wniosek o zwiększenie liczby miejsc o 5, tj. do 35.

2. Wspieranie Seniorów wymagających całodobowej opieki.

W Mieście Zielona Góra działają dwa domy pomocy społecznej – Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów oraz Dom Pomocy Społecznej przy Al. Słowackiego 29, które łącznie dysponują 204 miejscami. W przyjętym przez Miasto Programie zwrócono uwagę na potrzebę podjęcia działań zmierzających do poprawy funkcjonowania i warunków bytowych, a co za tym idzie także zwiększenia bezpieczeństwa podopiecznych dwóch zielonogórskich domów pomocy społecznej. Ponadto z uwagi na rosnącą liczbę osób z zaburzeniami układu ruchu zauważono potrzebę doposażenia domów w sprzęt rehabilitacyjny.

W Domu Pomocy Społecznej dla Kombatantów w 2019 roku przeprowadzono niezbędne prace remontowe: remont korytarzy, wymiana instalacji elektrycznej w dwóch pokojach, kapitalny remont świetlicy, montaż klimatyzatorów w bibliotece i sali fizjoterapii, malowanie 2 pokoi. Ponadto zamontowano barierki oraz wymieniono część ogrodzenia przy dojściu do sąsiadującego z Domem ogrodu sensorycznego. W roku 2021 przebudowie poddano wejście główne do budynku oraz wykonano remont w jednej łazience dostosowując ją do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W 2022 roku Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów w ramach projektu „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, utworzył 2 mieszkania chronione dla 12 osób. Mieszkania zostały wyodrębnione ze struktur jednego z pawilonów (całe piętro). Prace remontowe w DPS dla Kombatantów w 2023 roku polegały na ułożeniu w 16 pokojach paneli drewnianych na podłogach i poszerzeniu oraz wymianie 8 drzwi wejściowych do mieszkań chronionych utworzonych w 2022 roku.

W ramach rozszerzenia możliwości rehabilitacyjnych DPS dla Kombatantów w latach 2019-2023 zakupiono wiele sprzętów: podnośniki elektryczne, baseny pneumatyczne, wózki pielęgnacyjne, łóżka rehabilitacyjno – pielęgnacyjne, materace przeciwoleżynowe, wózki do przewożenia chorych, tor do nauki chodzenia z przeszkodami, laser typu skaner, rower treningowy, aparat do fizjoterapii typu Combo, stoły rehabilitacyjne z regulacją wysokości, podnośnik sufitowy LUNA.

W Domu Pomocy Społecznej przy Al. Słowackiego 29 w latach 2019-2023 nie wykonywano remontów. Dom natomiast wyposażono w: łóżka rehabilitacyjne z wysięgnikami, przenośne toalety, poduszki rehabilitacyjne, podnośnik jezdny oraz temblak do podnośnika.

Ponadto w 2022 roku Zespół Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Promyk” SP ZOZ w Zielonej Górze otworzył Hostel, w którym bezpłatną całodobową opieką zostało objętych 52 Seniorów. W nowo wybudowanym obiekcie podopieczni mają do dyspozycji 13 jednoosobowych pokoi, łazienki przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, pokój jadalno-wypoczynkowy oraz teren rekreacyjny. Hostel zapewnia doświadczoną kadrę: opiekunów, pielęgniarek, otwartą na potrzeby osób z niepełnosprawnością.

3. Aktywizacja społeczna i zawodowa Seniorów.

Jednym z zadań wynikających z założeń Programu było utworzenie w Mieście Zielona Góra „Centrum Senioralnego”. Taka placówka powstała w 2023 roku. Ambasada Seniora to miejsce, do którego zielonogórcy Seniorzy mogą zwrócić z różnymi sprawami, problemami, które dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej czy Urzędem Miasta są rozwiązywane. W Ambasadzie podejmowane są działania edukacyjno – kulturalne na rzecz Seniorów. W 2023 roku regularnie odbywały się spotkania Seniorów z ciekawymi gośćmi, zasłużonymi mieszkańcami Zielonej Góry, imprezy okolicznościowe oraz spacerzy Nordic Walking. Ambasada to także punkt informacji dla Seniora.

Kolejnym zadaniem w ramach niniejszego celu operacyjnego było stworzenie bazy ofert pracy dla Seniorów. Bazy dedykowanej tylko Seniorom nie utworzono, jednakże Seniorzy nie pozostają bez wsparcia. W Zielonej Górze ma swoją siedzibę Powiatowy Urząd Pracy, który prowadzi ogólnodostępną bazę ofert pracy. W placówce można otrzymać przydatne informacje jak zarejestrować się jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy, a także informacje na temat praw i obowiązków osoby bezrobotnej oraz poszukującej pracy. Dzięki dobrze zorganizowanej sieci komunikacji miejskiej Seniorzy mają zapewniony dostęp do placówki.

Ważnym elementem polityki senioralnej jest wolontariat Seniorów i na rzecz Seniorów. W mieście Zielona Góra wolontariusze skupiają się głównie przy organizacjach pozarządowych, parafiach, w ramach Programów takich jak np. „Wspieraj Seniora”. W latach 2019 – 2023 usługi w ramach wolontariatu świadczyły następujące podmioty: Polski Czerwony Krzyż, Chorągiew Ziemi Lubuskiej Związku Harcerstwa Polskiego, Caritas Diecezji Zielonogórsko Gorzowskiej, Parafialne Zespoły Caritas, Fundacja Centrum Przedsiębiorczości i Innowacji 50+, Fundacja „Możesz Inaczej”, Fundacja Ewy Minge „Black Butterflies”. Wolontariusze wspierali także pracę miejskich jednostek działających w obszarze wspierania osób starszych: Centrum Usług Opiekuńczych, Domu Dziennego Pobytu „Retro”

(później DD Senior+), Dziennego Domu „Senior – Wigor”, Domu Pomocy Społecznej i Domu Pomocy Społecznej dla Kombatantów. Wolontariuszami byli również Seniorzy.

Promowanie idei samopomocy wśród Seniorów jest istotną rolą działalności podmiotów zrzeszających Seniorów, m.in. Klub Seniora „Relaks”, Harcerski Klub Seniora przy ZHP, a także jednostek miejskich: Dom Dziennego Pobytu „Retro” (później DD Senior+), Dzienny Dom „Senior – Wigor”.

Wobec problemu starzejącego się społeczeństwa bardzo ważną staje się aktywizacja społeczna Seniorów. Dlatego zarówno instytucje rządowe, samorządowe oraz podmioty trzeciego sektora wychodzą naprzeciw oczekiwaniom osób w wieku senioralnym. W latach 2019 – 2023 organizowano:

- zajęcia usprawniające psychomotorycznie dla Seniorów mające na celu przywrócenie lub podtrzymanie sprawności fizycznej i poprawę ogólnego stanu zdrowia Seniorów;
Zajęcia organizowałyienne domy pobytu, domy pomocy społecznej, Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Zielonogórski Uniwersytet Trzeciego Wieku, kluby seniora prowadzone przez organizacje pozarządowe. Były to zajęcia z gimnastyki, fitness, pilates, taneczno – choreograficzne, zajęcia na basenie i wiele innych.
- zajęcia rekreacyjne mające na celu integrację i rozwój zainteresowań;
Zajęcia organizowałyienne domy pobytu, domy pomocy społecznej, Centrum Usług Opiekuńczych, Zielonogórski Ośrodek Kultury, Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, zielonogórski Uniwersytet Trzeciego Wieku, kluby seniora prowadzone przez organizacje pozarządowe, Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera, Spółdzielnia Socjalna „Alivio”, Spółdzielnia Socjalna „Alternatywy”, Ośrodek Integracji Społecznej. Były to pikniki, festyny, wycieczki, wyjścia do kina, filharmonii, do restauracji itp.
- akcje prozdrowotne mające na celu promocję zdrowego stylu życia i zwiększenie świadomości Seniorów i ich otoczenia w zakresie chorób geriatrycznych;
Akcje informacyjne, prozdrowotne co roku organizował Lubuski Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia. Były to spotkania z ekspertami, lekarzami. Podczas pandemii powstał krótki film edukacyjny dla Seniorów dotyczący ich bezpieczeństwa. Ponadto podmioty działające w obszarze wsparcia Seniorów organizowały spotkania m.in. z fizjoterapeutą, rehabilitantem, dietetykiem, psychologiem.
- akcje promujące bezpieczeństwo Seniorów mające na celu zwiększenie świadomości Seniorów nt. zagrożeń oraz sposobów ich unikania;
Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze co roku prowadziła szereg działań skierowanych do Seniorów w zakresie ich bezpieczeństwa. Były to m.in. działania o charakterze informacyjno – edukacyjnym mające na celu sygnalizowanie zagrożeń związanych z oszustwami: „na wnuczka”, „na policjanta”, „wypadek komunikacyjny”. Prowadzono także działania, których celem było

przypomnienie zasad bezpiecznych zachowań w ruchu drogowym, w szczególności zwrócenia uwagi na konieczność używania elementów odblaskowych po zmroku.

- szkolenia dla członków organizacji senioralnych w zakresie prowadzenia organizacji mające na celu zdobycie wiedzy o źródłach pozyskiwania funduszy na działalność organizacji, umiejętność pisania wniosków;

W ramach zadania w 2019 roku Krąg Seniorów Harcerskich ZHP zorganizował 4 spotkania, których tematem były zasady funkcjonowania organizacji pozarządowych. W roku 2022 ZHP zorganizował dwudniowe szkolenie pt. „Pozyskiwanie środków na wspieranie aktywności Seniorów”.

- konsultacje cyfrowe dla Seniorów;

W 2023 r. w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wrocławska firma Value Logic przeprowadziła bezpłatne konsultacje cyfrowe, której pracownicy, w ramach wolontariatu pomagali Seniorom rozwiązać kłopoty z obsługą sprzętu teleinformatycznego tj. telefonu, laptopa, komputera.

4. Wspieranie kadr zajmujących się pomocą osobom starszym.

Ważnym zadaniem w ramach powyższego celu operacyjnego Programu było zwiększenie zatrudnienia osób zawodowo zajmujących się opieką i wsparciem Seniorów. Miejską jednostką świadczącą usługi opiekuńcze dla zielonogórczyków jest Centrum Usług Opiekuńczych. Usługi dla podopiecznych wykonują średnio 40 – 44 osoby na etatach stałych. Ich pracę wspierają osoby zatrudnione w ramach umów cywilnoprawnych, w ramach prac interwencyjnych z Powiatowego Urzędu Pracy. W latach 2019 – 2023 realizowane były również projekty, w ramach których w Centrum zatrudniano dodatkowe osoby.

	2019	2020	2021	2022	2023
Etaty stałe	42	41	39	41	44
Umowy cywilnoprawne	7	5	5	10	13
Projekt „Zgrani z Asystentami”	5	7	7	7	-
Projekt „Zacznij działać z CUO Power”	-	-	-	-	18
Prace interwencyjne	-	3	2	3	3
Ogółem	53	56	53	61	78

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

Kolejną miejską jednostką świadczącą usługi opiekuńcze dla Zielonogórczyń jest Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów. Usługi dla podopiecznych wykonują tu średnio 113 – 122 osoby zatrudnione na etatach stałych. Ich pracę także wspierają osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne, w ramach prac interwencyjnych z PUP. W latach 2019 – 2023 realizowane były również projekty, w ramach których w DPS zatrudniano dodatkowe osoby.

DPS dla Kombatantów	2019	2020	2021	2022	2023
Etaty stałe	113,20	122,45	122,70	117,20	117,70
Umowy cywilnoprawne	-	-	-	7	6
Projekt „Opracowanie i wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”	-	-	-	16	29,25
Ogółem	113,20	122,45	122,70	140,20	152,95

Usługi opiekuńcze dla mieszkańców świadczy także inna jednostka miejska: Dom Pomocy Społecznej przy Al. Słowackiego 29. Usługi dla podopiecznych wykonują tu średnio 48 – 52 osoby zatrudnione na etatach stałych. Ich pracę również wspierają osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne, w ramach prac interwencyjnych z PUP. Tu także w okresie sprawozdawczym realizowane były projekty, w ramach których w DPS zatrudniano dodatkowe osoby.

DPS Al. Słowackiego 29	2019	2020	2021	2022	2023
Etaty stałe	48,08	48,08	50,33	50,33	52,33
Umowy cywilnoprawne	-	-	1	0	2
Projekt „Zgrani z Asystentami”	4	4	4	4	7
Prace interwencyjne	4	4	3	2	2

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

Ogółem	56,08	56,08	58,33	56,33	63,33
--------	-------	-------	-------	-------	-------

Usługi opiekuńcze dla mieszkańców Zielonej Góry świadczone są również przez Dzienny Dom „Senior-Wigor” oraz Dzienny Dom Senior +, w których osobami starszymi zajmuje się personel zatrudniony na etaty stałe wspomagany osobami zatrudnionymi na umowy cywilnoprawne w ramach prac interwencyjnych.

Dzienny Dom „Senior-Wigor”	2019	2020	2021	2022	2023
Etaty stałe	15	12	13	13	13
Umowy cywilnoprawne	4	5	6	4	5
Prace interwencyjne	1	1	1	1	1
Ogółem	20	18	20	18	19

Dzienny Dom Senior + utworzono w 2022 r. przekształcając Dzienny Dom Pobytu „Retro”. DD Senior+ działalność rozpoczął od 2023 r.

Dzienny Dom Senior +	2019	2020	2021	2022	2023
Etaty stałe	-	-	-	-	5
Umowy cywilnoprawne	-	-	-	-	5
Ogółem					10

Osoby zawodowo zajmujące się opieką i wsparciem seniorów uczestniczyły w wielu szkoleniach w zakresie rehabilitacji, terapii zajęciowej, opieki medycznej. W latach 2019 - 2023 kolejni pracownicy zdobywali nowe specjalizacje lub nabywali uprawnienia do wykonywania zawodu opiekun medyczny:

- w Centrum Usług Opiekuńczych:

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	ogółem
Liczba osób, które nabyły uprawnienia do wykonywania zawodu opiekun medyczny	0	3	2	0	1	6

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

Liczba osób, które uzyskały nową specjalizację	11	3	1	0	0	15
--	----	---	---	---	---	----

- w Domu Pomocy Społecznej Dla Kombatantów:

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Ogółem
Liczba osób, które nabyły uprawnienia do wykonywania zawodu opiekun medyczny	1	1	5	1	5	13
Liczba osób, które uzyskały nową specjalizację	1	-	-	1	3	5

- w Domu Pomocy Społecznej przy Al. Słowackiego 29:

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Ogółem
Liczba osób, które nabyły uprawnienia do wykonywania zawodu opiekun medyczny	-	1	1	-	-	2
Liczba osób, które uzyskały nową specjalizację	1	-	1	4	-	6

- w Dziennym Domu „Senior-Wigor”:

	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Ogółem
Liczba osób, które nabyły uprawnienia do wykonywania zawodu opiekun medyczny	-	-	1	-	-	1

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

Liczba osób, które uzyskały nową specjalizację	-	2	-	1	1	4
--	---	---	---	---	---	---

W latach 2019 – 2023 organizowano warsztaty, seminaria tematyczne, które nie tylko miały służyć podniesieniu kwalifikacji personelu czy zdobycia wiedzy na temat współczesnych badań i trendów w opiece senioralnej, ale także były okazją do wymiany doświadczeń w opiece nad Seniorami.

Rok	Organizator i tematyka	Liczba uczestników
2019	Centrum Usług Opiekuńczych, 3 szkolenia warsztatowe z rehabilitantem z zakresu usprawniania ruchowego podopiecznych z wykorzystaniem sprzętu rehabilitacyjnego oraz zastosowaniem technik bezpiecznego przemieszczania i przesadzania podopiecznych	108
	Centrum Usług Opiekuńczych, szkolenie z zakresu pielęgnacji i opieki osób obłożnie chorych z uwzględnieniem profilaktyki przeciwoleżynowej	
	Centrum Usług Opiekuńczych, 2 spotkania grupowe oraz 17 spotkań indywidualnych z coachem pt. „Moja siła i wartości w życiu osobistym i w pracy zawodowej”.	
	Centrum Usług Opiekuńczych, szkolenie pt. „Wsparcie psychologiczne opiekunów osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności	
2020	Centrum Usług Opiekuńczych, warsztaty zdrowego żywienia z dietetykiem	b/d
	Centrum Usług Opiekuńczych, 2 szkolenia z pielęgniarką diabetologiczną w zakresie jednostki chorobowej – cukrzycy, jej objawów i leczenia	
	Centrum Usług Opiekuńczych, 2 szkolenia z rehabilitantem z zagadnień rehabilitacji m.in. obsługi sprzętu usprawniającego pracę opiekuna	
	Centrum Usług Opiekuńczych, 3 kursy „Podstawowe zabiegi resuscytacyjne (RKO) z użyciem defibrylatora zewnętrznego (AED)” prowadzone przez lekarza Pogotowia Ratunkowego	
	Centrum Usług Opiekuńczych, szkolenie „Praca z osobami niedowidzącymi i niewidomymi”	
	Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera, warsztaty terapeutyczne z użyciem stołu multimedialnego	778
Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera, warsztaty w zakresie opieki gerontologicznej – „Zrozumieć człowieka” z użyciem symulatora uczuć		

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

2021	Centrum Usług Opiekuńczych, 2 szkolenia warsztatowe z lekarzem psychiatrą pod tytułem: „Otępienie i zaburzenia psychiczne w wieku starszym”	59
	Centrum Usług Opiekuńczych, cotygodniowe, indywidualne i dobrowolne spotkania psychoterapeuty z pracownikami	8
	Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów, 10 spotkań w formie warsztatów i seminariów tematycznych dla osób zawodowo zajmujących się pomocą osobom starszym	181
	Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera, warsztaty dotyczące terapii reminiscencyjnej	34
	Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera, warsztaty dotyczące metod rewalidacji	51
	Grupa „Alivio” Spn.S, 7 spotkań i warsztatów szkoleniowych na temat współczesnych badań i trendów w opiece senioralnej	60
	2022	Centrum Usług Opiekuńczych, 2 szkolenia warsztatowe z rehabilitantem
Centrum Usług Opiekuńczych, 2 szkolenia z pielęgniarkami z hospicjum i poradni diabetologicznej		45
Dom Pomocy Społecznej Dla Kombatantów, 10 spotkań w formie warsztatów/seminariów tematycznych dla osób zawodowo zajmujących się pomocą osobom starszym.		218
Dom Pomocy Społecznej przy Al. J. Słowackiego 29, szkolenie/warsztaty „Emocje i konflikty – wgląd w umiejętności indywidualne”		31
Dom Pomocy Społecznej przy Al. J. Słowackiego 29, szkolenie/warsztaty „Profilaktyka stresu – metody uwalniania napięć, warsztat dbałości o siebie”,		31
Dom Pomocy Społecznej przy Al. J. Słowackiego 29, szkolenie/warsztaty „Wypalenie zawodowe”		31
Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, konferencja pn. “Przemoc wobec Seniorów”		67
Grupa „Alivio” Spn. S. 10 szkoleń i warsztatów z zakresu opieki i asystentury nad osobami niesamodzielnymi		120
2023	Centrum Usług Opiekuńczych, szkolenie pt. „Opieka nad chorymi na Alzheimera i inne choroby wieku starczego. Modele w pracy z podopiecznym celem poprawy komunikacji.”	38
	Dzienny Dom Senior +, „Zajęcia taneczno - ruchowe i integracyjne dla Seniorów”	6
	Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, Forum Seniora - przebiegało wokół tematu dynamicznie starzejącego się społeczeństwa w regionie, które	b/d

	wpływa na wiele obszarów rozwoju społecznego i staje się jednym z największych wyzwań w kształtowaniu polityki społecznej	
--	---	--

5. Wspieranie opiekunów osób starszych.

Program Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” realizowany jest w Mieście Zielona Góra od 2019 roku. Głównym celem Programu jest odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dzięki zapewnieniu im tego rodzaju wsparcia dysponują czasem dla siebie, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługa opieki wytchnieniowej służy również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie mogą wykonywać swoich obowiązków. Pozyskane z Programu w ramach przyznanej dotacji z budżetu państwa środki finansowe umożliwiły objęcie wsparciem opiekunów osób z niepełnosprawnościami w stopniu znacznym. Wsparcie świadczone było w 3 formach:

- 1) Opieka wytchnieniowa w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością z limitem 240 godzin na osobę. Realizatorzy:
 - a) Centrum Usług Opiekuńczych,
 - b) Spółdzielnia Socjalna Tlen & Terapia,
 - c) OMOS Oskar Schmidt,
 - d) Grupa „Alivio” Spn. S. – Centrum Wytchnieniowe,
 - e) Spółdzielnia Socjalna „Alternatywy”,
 - f) Spółdzielnia Socjalna Zakład Aktywności Zawodowej,
- 2) Opieka wytchnieniowa w ramach pobytu dziennego w ośrodku wsparcia lub w miejscu wskazanym przez realizatora z limitem 240 godzin na osobę. Realizatorzy:
 - a) Dzienny Dom „Senior – Wigor”,
 - b) Centrum Usług Opiekuńczych - Dzienny Dom Pobytu „Retro” przekształcony w 2022 r. w Dzienny Dom Senior +,
 - c) Grupa „Alivio” Spn. S. – Centrum Wytchnieniowe,
 - d) Spółdzielnia Socjalna „Alternatywy”,
 - e) Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych, zagrożonych niepełnosprawnością oraz wykluczeniem społecznym „Dlaczego Nie” przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Sulechowie,
 - f) Zespół Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Promyk”,
 - g) Fundacja „Clarum Vita” – Dom Seniora „Atrium”,
 - h) Fundacja Akaal – Centrum Warsztatowo – Zajęciowe,
 - i) Ośrodek Integracji Społecznej,

Sprawozdanie z realizacji Programu polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra
na lata 2019 – 2023

- j) Katolickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tęcza” – Warsztaty Terapii Zajęciowej,
 - k) Fundacja Zielona Arteterapia,
 - l) Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- 3) Opieka wytchnieniowa w ramach pobytu całodobowego z limitem 14 dni na osobę,
Realizatorzy:
- a) Centrum Usług Opiekuńczych - Mieszkanie Chronione Treningowe,
 - b) Grupa „Alivio” Spn. S. – Centrum Wytchnieniowe,
 - c) Ośrodek Rehabilitacyjno – Wypoczynkowy w Gościmiu,
 - d) Fundacja „Clarum Vita” - Dom Seniora „Atrium”,
 - e) Ośrodek Integracji Społecznej,
 - f) Zespół Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Promyk”,
 - g) Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych, zagrożonych niepełnosprawnością oraz wykluczeniem społecznym „Dlaczego Nie” przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Sulechowie,
 - h) Rodzinny Dom Seniora „Cichy Dom” w Iłowej.

W okresie sprawozdawczym z usług w formie wsparcia dziennego skorzystało 355 osób, a w formie wsparcia całodobowego 727 osób.

Opiekunów osób niepełnosprawnych wspierano również poprzez organizację grup wsparcia. Osoby lub rodziny znajdujące się w podobnej sytuacji życiowej mogły dzielić się swoimi troskami, spostrzeżeniami, wymieniać doświadczeniami. Uczestnicy takich grup mieli możliwość również skorzystać ze spotkań z psychologiem czy lekarzem. Grupy takie funkcjonowały przy Centrum Usług Opiekuńczych, Lubuskim Stowarzyszeniu Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera, Dziennym Domu „Senior-Wigor”, Caritas Diecezji Zielonogórsko - Gorzowskiej.

Ww. jednostki i stowarzyszenia organizowały również warsztaty i szkolenia z zakresu opieki nad osobami starszymi. W 2019 r. Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera zorganizowało 20 warsztatów i szkoleń dla 247 osób, szkolenia z zakresu opieki i wsparcia seniorów organizował dla swoich członków Klub Seniora „Relaks” prowadzony przez Fundację Przedsiębiorczości i Innowacji 50+.

Z otrzymanych z Programu „Opieka Wytchnieniowa” środków w 2020 r. Centrum Usług Opiekuńczych zorganizowało 6 szkoleń dla 30 opiekunów. Dzienny Dom „Senior-Wigor” podczas 720 godzin warsztatów umożliwił opiekunom osób dotkniętych chorobą Alzheimera spotkania z psychologiem oraz poradnictwo specjalistyczne w zakresie pielęgnacji, aktywizacji ruchowej, psychologii, psychoterapii, pierwszej pomocy oraz diety i żywienia.

W 2022 r. Grupa „Alivio” Spn. S. przeprowadziła 10 szkoleń i warsztatów z zakresu opieki i asystentury nad osobami w wieku senioralnym i z niepełnosprawnością a Ośrodek Integracji Społecznej zorganizował 3 warsztaty dotyczące opieki nad osobami niesamodzielnymi.

W roku 2023 Ośrodek Integracji Społecznej zorganizował warsztaty dotyczące opieki nad osobami starszymi. Składały się one z części teoretycznej oraz praktycznej. 4 uczestników odbyło praktyki w Zakładzie Pielęgnacyjno – Opiekuńczym prowadzonym przez stowarzyszenie. Ponadto wydano broszurę informacyjną, w której zarówno Seniorzy jak i ich rodziny/opiekunowie mogą znaleźć przydatne informacje, a także porady dotyczące zdrowia, jak utrzymać dłużej sprawność i energię. Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów w ramach projektu dotyczącego deinstytucjonalizacji usług społecznych zorganizował 2 warsztaty dla asystentów osób starszych i z niepełnosprawnością. W warsztatach uczestniczyły 44 osoby.

Instytucje i organizacje pozarządowe posiadające odpowiednie zaplecze lokalowe umożliwiły także swoim podopiecznym korzystanie ze sprzętu rehabilitacyjnego. Niezbędny sprzęt można było wypożyczyć w Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego „Helmond” przy Centrum Usług Opiekuńczych, w Polskim Komitecie Pomocy Społecznej, w Dziennym Domu Pobytu „Dom Życie” Ewy Minge „Black Butterflies”, w Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej. W 2019 r. Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej oraz Dzienny Dom Pobytu „Dom Życie” Ewy Minge „Black Butterflies” poszerzyły ofertę sprzętu rehabilitacyjnego odpowiednio o 70 i 30 sztuk. Grupa „Alivio” Spn. S. w ramach prowadzenia „Podzielni sprzętu rehabilitacyjno – pomocniczego” wydawała nieodpłatnie osobom potrzebującym wózki inwalidzkie, kule, laski, chodziki, materace przeciwoleżynowe, łóżka. Pozyskiwała je, czyściła i przekazywała osobom potrzebującym.

W latach 2019 - 2023 zrealizowano wiele imprez integracyjnych dla Seniorów, w których mogli wziąć udział również opiekunowie. Imprezy organizowane były przez Centrum Usług Opiekuńczych, Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera, Dzienny Dom „Senior-Wigor”, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Krąg Seniorów Chorągwi Ziemi Lubuskiej ZHP, Fundację „Możesz Inaczej”, Fundację Ewy Minge „Black Butterflies” – Dzienny Dom Pobytu „Dom Życie”, Klub Seniora „Relaks”, Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji, Spółdzielnię Socjalną Alternatywy, Dzienny Dom Senior+, Zielonogórski Ośrodek Kultury. Seniorzy uczestniczyli w zabawach tanecznych, spotkaniach okolicznościowych, występach artystycznych, wyjściach do kina, muzeum, na basen, koncertach, zajęciach ruchowych, arteterapii, rejsach po Odrze, wyjazdach nad morze, do Wrocławia. W latach 2019 – 2023 na terenie naszego miasta zorganizowano łącznie ponad 500 imprez adresowanych do Seniorów.

6. Integracja Seniorów ze środowiskiem dzieci i młodzieży.

Integracja i wspólna aktywność kulturalna dzieci, młodzieży i Seniorów pomaga w utrzymaniu więzi między pokoleniami oraz odgrywa ważną rolę w kształtowaniu świadomości młodszego pokolenia,

stwarza warunki do utrwalania znaczenia starszych mieszkańców Zielonej Góry. Wspólne spędzanie czasu uwrażliwia młodych ludzi na problemy starszego pokolenia.

Realizacja niniejszego celu operacyjnego to przede wszystkim warsztaty międzypokoleniowe, wspólne kolędowanie, występy przedszkolaków i szkolnej młodzieży podczas uroczystości np. Dzień Babci i Dzień Dziadka, Walentynki, Dzień Kobiet. W latach 2019 – 2023 odbyło się wiele spotkań organizowanych przez liczne podmioty. Szkoły i przedszkola odwiedzały Seniorów w klubach Seniora, domach dziennego pobytu, domach pomocy społecznej. Niektóre inicjatywy odbywały się corocznie:

- „Czas na Sport” – festyn na świeżym powietrzu, z którego atrakcji korzystają całe rodziny;
- „Czytelnia bez granic” – cykl spotkań organizowany przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Cypriana Norwida. Seniorzy prezentowali wybraną przez siebie opowieść i wspólnie z dziećmi bawili się do niej;
- „Świąteczna Kartka dla Seniora” – przygotowanie kartek świątecznych przez przedszkolaków i uczniów zielonogórskich szkół. Kartki dostarczane były Seniorom uczęszczającym do placówek dziennego pobytu i mieszkańcom zielonogórskich domów pomocy społecznej;
- „Herbatka dla Seniora” – zbiórka różnego rodzaju herbat, które zostały przekazywane Seniorom.

Od 2014 roku w Mieście Zielona Góra realizowany jest Program ZGrani Zielonogórzanie 50+. Uczestnicy Programu posiadają karty umożliwiające korzystanie z ofert skierowanych do nich i ich wnuków i wnuczek. Dzięki kartom Seniorzy mogli skorzystać z promocyjnych cen na wejścia do miejsc zapewniających rozrywkę, zabierać pociechy do restauracji lub kawiarni, korzystać z warsztatów kreatywnych łączących pokolenia. Wspólne spędzanie wolnego czasu przyczyniło się do integracji całych rodzin. Od początku Programu do końca 2023 roku wydano 36 051 kart.

7. Diagnoza społeczna zielonogórskich Seniorów.

Dane statystyczne zbierane przez Główny Urząd Statystyczny pozwalają na tworzenie opracowań wielu strategii i programów koniecznych do prowadzenia odpowiedniej polityki społecznej, w tym senioralnej. Urząd Statystyczny w Zielonej Górze corocznie przygotowuje m.in. publikację, która jest opracowaniem tematycznym zawierającym podstawowe dane statystyczne dotyczące aktualnego stanu i struktury ludności województwa oraz informacje o przebiegu zjawisk i procesów demograficznych. Urząd opracowuje również szeroki zakres danych m.in. z zakresu demografii dostępny również w Bazie Demografia: <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia/StartIntro.aspx>, a także w Banku Danych Lokalnych: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>.

W celu określenia potrzeb i oczekiwań oraz zdiagnozowania problemów dotyczących mieszkańców w wieku senioralnym na zlecenie Miasta Zielona Góra w 2019 roku została sporządzona „Diagnoza społeczno-ekonomiczna sytuacji osób starszych w Zielonej Górze”. Ponad 100 stronicowy dokument został opracowany przez Zachodni Instytut Badań Ekonomicznych w Zielonej Górze.

Jako cel główny badania przyjęto identyfikację i stworzenie typologii potrzeb, stopnia aktywności i sytuacji społeczno-ekonomicznej osób w wieku senioralnym wraz ze sformułowaniem rekomendacji dla podmiotów realizujących politykę senioralną na terenie miasta Zielona Góra. W szczególności skoncentrowano się na określeniu stopnia zaspokojenia poszczególnych typów potrzeb w wyodrębnionych według różnych kryteriów subpopulacjach mieszkańców miasta Zielona Góra wraz z określeniem wspomnianych uwarunkowań społeczno - ekonomicznych osób w wieku 60+.

Cel główny badania realizowany był poprzez następujące praktyczne cele szczegółowe:

- 1) określenie stopnia zaspokojenia potrzeb społeczno - ekonomicznych;
- 2) identyfikację innych potencjalnie ważnych dla respondentów obszarów potrzeb;
- 3) określenie problemów niskiej lub braku aktywności zawodowej osób starszych;
- 4) identyfikację oczekiwań respondentów (wobec instytucji) w zakresie oddziaływania na badane potrzeby;
- 5) zidentyfikowanie uczestnictwa seniorów w życiu kulturalnym, edukacyjnym, sportowo - rekreacyjnym;
- 6) ocena infrastruktury społeczno-kulturalnej realizującej potrzeby społeczno - kulturalne badanej grupy i wskazanie ewentualnych braków w tym obszarze;
- 7) ukazanie stanu oraz kierunków działań polityki społeczno - gospodarczej wobec osób starszych;
- 8) sformułowanie zaleceń i rekomendacji dla długofalowej polityki senioralnej.

Również wychodząc naprzeciw potrzebom zamieszkujących Miasto Zielona Góra Seniorów w 2014 r. powołano Zielonogórską Radę Seniorów do zadań, której należy:

- 1) ścisła współpraca z władzami Miasta przy rozstrzygnięciu o istotnych oczekiwaniach i potrzebach ludzi starszych,
- 2) przedstawianie propozycji w zakresie ustalania priorytetowych zadań w perspektywie krótko- i długookresowej oraz inicjowanie działań na rzecz seniorów,
- 3) monitorowanie potrzeb zielonogórskich seniorów,
- 4) wydawanie opinii i formułowanie wniosków, służących rozwojowi miasta,
- 5) zgłaszanie uwag i opinii do projektów uchwał Rady Miasta Zielona Góra,
- 6) inicjowanie działań mających na celu upowszechnianie współpracy Miasta Zielona Góra ze środowiskiem osób starszych,
- 7) informowanie społeczności miasta o szczególnych kierunkach działalności podejmowanych przez służby miejskie i partnerów pozarządowych na rzecz środowiska seniorów,
- 8) umacnianie międzypokoleniowych więzi, współpracy, dialogu i zrozumienia pomiędzy generacjami,
- 9) niwelowanie stereotypów związanych ze starością i starzeniem się oraz budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych,

- 10) upowszechnianie wiedzy o możliwościach osób starszych, ich potencjale społecznym, ale także potrzebach i oczekiwaniach, a więc konieczności realnego wpływu na decyzje podejmowane przez władze lokalne, w tym w szczególności na jakość wszelkich usług oferowanych z myślą o seniorach.

Zatem wszystkie akty prawa miejscowego obejmujące swym zakresem działania dotyczące mieszkańców powyżej 60 roku życia są konsultowane z Radą, tak aby uwzględniać zarówno potrzeby jaki i ograniczenia spowodowane wiekiem i/lub stanem zdrowia tej grupy społeczności miasta.

III. PODSUMOWANIE

Program polityki senioralnej w Mieście Zielona Góra na lata 2019 – 2023 wyznaczył kierunki działań dla instytucji, placówek i organizacji działających w obszarze wspierania osób starszych spajając działania sektora publicznego oraz pozarządowego.

Analiza podejmowanych działań wskazuje, że podmioty realizujące cele i zadania określone w Programie dołożyły starań, by oferta wspierania zielonogórskich Seniorów była szeroko dostępna i dopasowana do ich potrzeb. Stan epidemii w 2020 r. i w 2021 r. utrudnił realizację zaplanowanych działań, ograniczając liczbę realizatorów oraz osób objętych wsparciem.

W ramach celu operacyjnego 1 *Wspieranie Seniorów wymagających częściowej pomocy w codziennym funkcjonowaniu* wiodącą jednostką organizacyjną Miasta Zielona Góra jest Centrum Usług Opiekuńczych, które świadczy usługi w miejscu zamieszkania, również w dni wolne od pracy. Dodatkowo w latach 2022 - 2023 usługi opiekuńcze w środowisku lokalnym świadczone były przez opiekunów Domu Pomocy Społecznej Dla Kombatantów w ramach projektu współfinansowanego z UE „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów instytucjonalizacji usług społecznych”. Ważnym wsparciem dla Seniorów były także Domy Dziennego Pobytu. Ofertę miejskich jednostek pomocy społecznej uzupełniały działania realizowane przez organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne, parafie. Osoby starsze, często niepełnosprawne, korzystały z asystentury, teleopieki, spotykały się w klubach Seniora. Osobom w trudnej sytuacji życiowej, które ze względu na wiek, niepełnosprawność nie mogły skorzystać ze wsparcia w formie ciepłego posiłku na stołówce obiady dostarczano do domu. W okresie świątecznym Seniorzy otrzymywali paczki zawierające głównie artykuły żywnościowe, środki czystości i higieny.

W ramach celu operacyjnego 2 *Wspieranie Seniorów wymagających całodobowej opieki* przeprowadzono prace remontowe w Domu Pomocy Społecznej dla Kombatantów. Prace wykonywano w celu dostosowania pomieszczeń do potrzeb mieszkańców i przepisów prawa oraz w celu ułatwienia funkcjonowania mieszkańcom. W 2022 roku w ramach projektu „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej utworzono 2 mieszkania chronione dla 12 osób. W DPS znajdowały się 4 pawilony

mieszkalne, w tym jeden funkcjonujący jako izolatorium. W ramach projektu ze struktur jednego z pawilonów zostały wyodrębnione 2 mieszkania chronione (całe piętro). W latach 2022 - 2023 ze wsparcia w formie opieki w mieszkaniach chronionych skorzystało 18 osób.

Jednym z zadań w ramach celu 2 było doposażenie zielonogórskich domów pomocy społecznej w sprzęt do rehabilitacji. Jak wynika ze sprawozdań w poszczególnych latach obowiązywania Programu polityki senioralnej placówki zakupowały nowe sprzęty, które miały na celu wsparcie w przywracaniu utraconego ruchu Seniorów i przyspieszanie procesu aktywizacji po zabiegach, udarach czy zmianach zwyrodnieniowych.

W kwestii realizacji celu operacyjnego 3 *Aktywizacja społeczna i zawodowa Seniorów* należy zauważyć, że zielonogórskie jednostki miejskie, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty coraz częściej wychodzą naprzeciw oczekiwaniom osób w wieku senioralnym. W latach 2019 - 2023 organizowane były zajęcia rekreacyjne, sportowe, prozdrowotne oraz akcje promujące bezpieczeństwo Seniorów. Wiele takich przedsięwzięć organizowanych było regularnie, np.:

- Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji organizował zajęcia dla Seniorów „Pilates – zdrowy kręgosłup”;
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji - zajęcia „Formuła 50+” i „Aqua aerobik 50+”;
- Komenda Miejska Policji co roku prowadziła szereg działań skierowanych do Seniorów w zakresie ich bezpieczeństwa oraz działań edukacyjnych mających na celu sygnalizowanie zagrożeń związanych z oszustwami;
- Narodowy Fundusz Zdrowia co roku organizował spotkania z ekspertami w dziedzinie zdrowia – lekarzami, farmaceutami, rehabilitantami, dyrektorem Lubuskiego Oddziału NFZ.

W czasie pandemii Covid - 19 nie rezygnowano całkowicie z realizacji działań – wiele zajęć odbywało się online, wydawano ulotki informacyjne, powstawały filmy edukacyjne, np. w 2020 roku powstał spot „Chrońmy Seniorów” - krótki film edukacyjny dotyczący bezpieczeństwa Seniorów podczas pandemii oraz wydano wkładkę do Gazety Lubuskiej, która zawierała ważne informacje, rozmowy z lekarzami – jak chronić się przed wirusem.

Analizując realizację celu 4 *Wspieranie kadr zajmujących się pomocą osobom starszym* można stwierdzić, że w okresie sprawozdawczym wzrastała liczba zatrudnienia opiekunów osób starszych zarówno tych na etatach stałych, jak i w ramach umów cywilnoprawnych, co miało wpływ na zwiększenie skuteczności pomocy świadczonej osobom chorym, niepełnosprawnym i Seniorom. W analizowanym okresie w jednostkach świadczących pomoc dla osób starszych ale także i w organizacjach pozarządowych realizujących zadania na rzecz pomocy osobom starszym, dbano o podnoszenie kwalifikacji osób zawodowo zajmujących się opieką i wsparciem Seniorów w zakresie opieki medycznej, rehabilitacji, terapii zajęciowej i pokrewnych. Zwracano również uwagę na przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. Zarówno pracownicy jednostek miejskich świadczących pomoc osobom starszym jak i członkowie organizacji pozarządowych, wolontariusze czy osoby zatrudniane przez te organizacje uczestniczyły w szeregu warsztatów, szkoleń, seminariów

tematycznych, konferencji podnoszących kwalifikacje. Umożliwiło to nie tylko podniesienie kwalifikacji personelu, ale także wymianę doświadczeń w opiece nad osobami starszymi, zdobycie wiedzy na temat współczesnych badań i trendów w opiece senioralnej, budowanie relacji, a także wizerunku i społecznej oceny zawodu opiekuna. Zdobyta w ten sposób wiedza i umiejętności przekładają się na wysoki poziom jakości usług opiekuńczych świadczonych na terenie Miasta Zielona Góra.

Satysfakcjonujące wyniki uzyskano przy realizacji celu operacyjnego 5 *Wspieranie opiekunów osób starszych*. Dzięki realizowanemu od 2019 r. Programowi „Opieka wytchnieniowa” możliwym stało się odciążenie psychiczne członków rodzin lub opiekunów osób starszych, niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki mogły zadbać o własne sprawy, fizycznie odetchnąć, uzyskany w ten sposób czas przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, a tym samym uniknąć zjawiska „wypalenia opiekuna”. W latach 2019 – 2023 r. zmieniała się wysokość środków z budżetu państwa przeznaczonych na realizację Programu, liczba podmiotów świadczących usługi oraz osób, które skorzystały z różnych form programu.

Opiekunowie chętnie korzystali z oferowanej przez grupy wsparcia pomocy psychologicznej i wsparcia emocjonalnego, co przełożyło się na konsolidację środowiska osób i opiekunów osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. Przyczyniło się także do zmniejszenia stopnia marginalizacji społecznej tej grupy mieszkańców oraz budowy wzajemnych relacji.

Do opiekunów osób starszych, chorych i z niepełnosprawnością adresowana była również oferta warsztatów i szkoleń poświęcona tematyce opieki domowej dla osób starszych. Seniorom i ich opiekunom w latach 2019 - 2023 dedykowana była bogata oferta kulturalna.

W ramach omawianego celu operacyjnego zrealizowane działania przyczyniły się do podniesienia świadomości społecznej na temat opieki senioralnej, wzrostu jakości opieki domowej, odciążenia opiekunów, obniżenia kosztów opieki instytucjonalnej a przede wszystkim do poprawy jakości życia Seniorów.

W ramach celu operacyjnego 6 *Integracja Seniorów ze środowiskiem dzieci i młodzieży* w latach 2019 – 2023 odbywało się mnóstwo wspólnych imprez integracyjnych – były to spotkania, występy artystyczne, koncerty, wspólne kolędowanie, czytanie bajek, zawody sportowe. Inicjatorami wydarzeń były przedszkola, szkoły, organizacje pozarządowe. Osoby starsze skupione wokół podmiotów działających w obszarze wsparcia Seniorów, uczestnicy klubów Seniora, mieszkańcy domów pomocy społecznej byli nie tylko odbiorcami (beneficjentami) organizowanych wydarzeń, ale i dzielili się wiedzą, doświadczeniem, umiejętnościami, niezwykłymi historiami. Wspólne imprezy integracyjne były doskonałą okazją do kształtowania prawidłowych postaw społecznych młodego pokolenia.

W ramach celu operacyjnego 7 *Diagnoza społeczna zielonogórskich Seniorów* została sporządzona „Diagnoza społeczno-ekonomiczna sytuacji osób starszych w Zielonej Górze”. W wyniku badań dokonana została bieżąca analiza potrzeb społecznych oraz pogłębiono wiedzę o osobach, które są poza systemem wsparcia instytucjonalnego.

W Zielonej Górze wiele uchwał Rady Miasta, których realizacja ma wpływ na sprawy osób starszych opiniowane jest przez Zielonogórską Radę Seniorów. Dzięki konsultacjom można osiągnąć lepszą efektywność wydawanych środków finansowych na programy dla Seniorów.

Z analizy informacji zawartych w wypełnionych ankietach przez realizatorów zadań Programu w latach 2019 – 2023 wynika, że wiele jednostek miejskich i organizacji pozarządowych z sukcesem realizowało zaplanowane działania. Można zauważyć rosnącą aktywność w zakresie działań realizowanych na rzecz opiekunów osób starszych, działały grupy wsparcia dla opiekunów osób starszych, prowadzono warsztaty dla opiekunów dotyczące opieki nad osobami niesamodzielnymi. Przeprowadzono remonty w domach pomocy społecznej, doposażano je w sprzęt, personel sprawujący opiekę nad mieszkańcami podnosił swoje kwalifikacje. W Domu Pomocy Społecznej Dla Kombatantów utworzono 2 mieszkania chronione dla 12 osób. Zrealizowano wiele działań integrujących osoby starsze i ich opiekunów, osoby starsze ze środowiskiem dzieci i młodzieży. Różnorodność zajęć, spotkań, warsztatów oferowanych Seniorom przyczyniła się do zwiększenia ich aktywności społecznej. Dzięki przystępowaniu do rządowych programów „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” i „Opieka Wytchnieniowa”, znacznej poprawie uległa jakość życia zarówno Seniorów jak i ich opiekunów. Zatem należy stwierdzić, że realizacja Programu w latach 2019-2023 przyniosła oczekiwane efekty.

IV. WYKAZ REALIZATORÓW I PARTNERÓW PROGRAMU

1. Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej
2. Centrum Usług Opiekuńczych
3. Chorągiew Ziemi Lubuskiej ZHP
4. Dom Pomocy Społecznej
5. Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów
6. Dzienny Dom „Senior – Wigor”
7. Dzienny Dom Senior+
8. Fundacja Black Butterflies Ewy Minge
9. Fundacja „Możesz Inaczej”
10. Fundacja „Centrum Przedsiębiorczości i Innowacji 50+”
11. Komenda Miejska Policji
12. Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera
13. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze
14. Polski Komitet Pomocy Społecznej
15. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
16. Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji im. Zbigniewa Majewskiego w Drzonkowie
17. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C. Norwida
18. Zielonogórski Ośrodek Kultury
19. Zielonogórski Uniwersytet Trzeciego Wieku
20. Ośrodek Integracji Społecznej
21. Grupa „Alivio” Spn.S.
22. Spółdzielnia Socjalna „Alternatywy”
23. Lubuski Oddział Wojewódzki NFZ
24. Uniwersytet Zielonogórski
25. Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zielona Góra